IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

ZALOG

TELEFONSKI PRIKLJUČKI — KMALU?

Zemeljska dela so opravljena, polaganje telefonskega kabla na področju Zaloga in Sp. Kašlja je končano. Montirane so že tudi številne razdelilne omarice, pa torej naročniki upajo, da bodo kmalu prišli »v stik s svetom«...

TEMA KOT V ROGU

Krajani Sp. Kašlja že več kot 14 dni pogrešajo razsvetljavo v podhodu pod železniško progo v bližini postajnega poslopja Zalog. V precej dolgem »rovu«, ki povezuje naselje Sp. Kašelj in Zalog, je v večernih urah temno kot v rogu! Uporabniki podhoda se ponoči brez žepnih svetilk le s težavo prebijajo z enega na drugi konec podhoda. Včasih pride tudi do nepotrebnega trka pešcev, zaenkrat še brez posledic...

Krajani upajo, da bodo pristojni kmalu poskrbeli za razsvetljavo in da bo v nočnih urah v podhodu spet »zagorelo«.

KDAJ ASFALT NA KRIVI POTI?

Krajane Sp. Kašlja že vrsto let pesti problem asfaltiranja Krive poti do silosa. Soseskin odbor Sp. Kašelj je o tem že velikokrat razpravljal in dal številne pobude, vendar od pristojnih služb doslej ni bilo glasu. Pred več kot deset leti so bila sredstva bojda že »rezervirana«, a so jih v KS Zalog uporabili v druge namene, tako da se morajo Kašljani in drugi uporabniki Krive poti še naprej voziti po zaprašeni makadamski, slabo vzdrževani Krivi cesti. Koliko časa še? negodujejo Kašljani.

T. ŽIDAN

ŠMARTNO OB SAVI

Problematika v naši KS

Primestna KS Šmartno ob Savi, ki povezuje vasi Šmartno, Obrije in Hrastje, se pred volitvami, ki bodo prihodnje leto, srečuje z velikimi kadrovskimi problemi.

Čez približno pol leta bodo volitve, na katere smo kljub prizadevanju samoupravnih organov ter predsedstev KK SZDL in drugih DPO v naši KS še neprimerno pripravljeni. Za to pa vsekakor niso krivi tisti ljudje, ki v naši KS delajo, ampak je kriva tista večina, ki noče delati.

Zaradi kritičnih razmer v KS Šmartno ob Savi je bila na pobudo OK SZDL Ljubljana Moste-Polje 18. septembra sklicana krajevna konferenca SZDL skupaj z zborom delovnih ljudi in občanov. Prisotni so bili tudi sekretar OK ZKS F. Vinko, predsednik OK SZDL J. Lah in sekretar občinskega sekretariata za občo upravo D. Kasagič. Zaradi maloštevilne udeležbe občanov (le okrog dvajset) smo se odločili le za delovni pogovor; odpadla sta zbor delovnih ljudi in občanov in krajevna konferenca SZDL, s tem pa tudi možnost, da bi volili predsednika in tajnika KK SZDL Šmartno ob Savi.

Po odhodu predsednika KK SZDL R. Ozmeca je od 15. junija do 15. avgusta 1985 funkcijo v. d. predsednika opravljal F. Smrajc. Sedaj je KK SZDL Šmartno ob Savi brez predsednika in tajnika.

V delovnem pogovoru smo tudi razpravljali in ugotavljali vzroke za neaktivnost mladincev v naši KS. Ker pa vsi vemo, da lahko prav od mladincev veliko pričakujemo in so naša bodočnost, se je predsednik OK SZDL Lj. Moste-Polje tovariš Lah obvezal, da bo skušal probleme reševati z OŠ Jože Moškrič in njeno mladinsko organizacijo, ZTKO, OK ZSMS Ljubljana Moste-Polje in zvezo društev upokojencev Lj. Moste-Polje. Vsekakor pa je v tem kritičnem trenutku največ aktivnosti pričakovati od članov OO ZKS Šmartno ob Savi in komunistov iz naše KS, ki delajo po raznih delovnih organizacijah, da bodo tvorili ustvarjalno jedro in gonilno silo pri reševanju tega problema.

Občani so se v nadaljevanju pogovora spraševali: »Kaj pa bo s KS Šmartno ob Savi v primeru, da kljub vsem prizadevanjem ne bomo uspeli rešiti omenjenih problemov in bo mišljenje večine ljudi ostalo takšno, kakršno je? Mar se bo naša KS morala priključiti le eni od KS v Novih Jaršah ali h KS Zadobrova-Sneberje?«

Občinski predstavniki so menili, da »prisilne uprave« ne poznajo in upajo, da bodo krajani le uvideli, da je njihova temeljna celica, v kateri živijo, prav KS Šmartno ob Savi.

Na predlog občinskih predstavnikov se sedaj v KS Šmartno ob Savi vrstijo številni sestanki in razprave v samoupravnih organih, DPO, društvih itd. Vsi vemo, da potekajo priprave na volitve v zaostrenih gospodarskih in družbenih razmerah, v času, ko nam upada življenjski standard. A prav to zahteva od vseh nas, da bodo delegatska mesta in funkcije v naslednjem obdobju (v naši KS za to rabimo okrog 80 kandidatov) prevzeli tisti, ki jim večina ljudi zaupa in bodo sposobni ta dela uspešno opravljati, pa tudi nekaj svojega časa žrtvovali za nadaljnji samoupravni razvoj KS Šmartno ob Savi.

Tajnica KS J. K.

POLJE

Letos smo zbirali sredstva za pomoč lačnim v Afriki. V naši krajevni skupnosti smo zbrali 64.265 dinarjev.

Za pomoč prizadetim na Kopaoniku pa smo iz proračuna RK Polje namenili 10.000 dinarjev.

Vsem krajanom krajevne skupnosti Polje se za pomoč za uspešno izvedbo akcije iskreno zahvaljujemo.

Krajevni odbor RK Polje

PISMA BRALCEV

● Zakaj tako?

Prosim, da mi razložite, zakaj ima igrišče osnovne šole Karel Destovnik-Kajuh na Vlahovičevi 42 na razpolago amatersko športno društvo Golovec, ki ne dovoli souporabo igrišča in to v mesecu NNNP, ko je dejavnost civilne zaščite usmerjena v izobraževanje krajanov o samozaščiti.

V Naši skupnosti je bil že članek o tem, da je gasilsko društvo Štepanjsko naselje odrinjeno pri možnosti za pridobitev operativnega prostora (garaža, delovni prostori).

Kdo je odgovoren za dodeljevanje tega šolskega prostora, ki je plačan s samoprispevkom?

Ali je to upravnik šole, ali so to predsedniki KS, predstavniki občinske skupnosti za kulturo in prosveto, OŠ, CZ, odred za narodno obrambo, delegati KS ali občani, kateri so pripravljeni sodelovati?

Naj mi od zgoraj navedenih nekdo odgovori na moje vprašanje.

Prosim za odgovor.

MARJAN FLUS
Vlahovičeva 31

ODGOVOR

V ponedeljek, 23. septembra 1985 so se obvezniki CZ (gasilske enote) iz KS 25. maj, Sotočje in Štepanja vas na igrišču OS Karel Destovnik-Kajuh, Vlahovičeva 42, usposabljali za tekmovanje gasilskih enot CZ iz občine Ljubljana Moste-Polje.

Usposabljanje je prekinila skupina rekreativcev — ljubiteljev malega nogometa, obveznike CZ z grožnjami pregnala s površin, kjer so se usposabljali za tekmovanje in pričela z rekreativno dejavnostjo.

Za iniciatorje prepira bo podan predlog sodniku za prekrške. Ob tem se poraja vprašanje, ali ti posamezniki niso znali ali niso hoteli oceniti pomembnosti usposabljanja organizirane vadbe gasilskih enot CZ, da so se odločili za tako nepremišljeno dejanje, saj bodo po potrebi enote CZ reševale tudi njihove domove.

S šolskimi igrišči upravlja šola, ki po predhodnem dogovoru omogoča uporabo le-teh drugim uporabnikom (enotam CZ v krajevnih skupnostih, športnemu društvu Golovec, gasilskemu društvu Štepanjsko naselje...).

Za šolsko leto 1985-86 po izjavi predstavnika šole za uporabo teh površin ni sklenjen noben poseben dogovor (torej ni bil rezerviran prostor za rekreativno dejavnost dne 23. septembra 1985), v pripravi pa je urnik organizirane rekreacije na notranjih in zunanjih šolskih površinah in na površinah KS.

Ravnanje iniciatorjev prepira kaže na pomanjkanje družbene zavesti do naših skupnih temeljnih nalog in obveznosti s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki se jih mora zavedati sleherni izmed nas.

Tajnik KS
M. PODGORŠEK

ŠTEPANJSKO NASELJE

● Nepridipravi na delu

Spet so za zdaj neznani storilci pokazali svojo »moč« na naši lepi sprehajalni poti ob Ljubljanici. Poškodovali so klopi, potrgali in polomili njih lesene dele...

Sprehajalci samo zmajujejo z glavo, kajti prepričani so, da bi storilci presežek svojih moči bolje izkoristili kje drugje, sebi in družbi v korist.

V. K.

ZADOBROVA-SNEBERJE

● Odslej dobite Našo skupnost v trgovini

Že v prejšnji številki Nsk smo zapisali, da bomo ob poskusu razdeljevanja Naše skupnosti prek trgovine v KS Vevče-Zg. Kašelj to poskusili z naslednjo številko tudi v vaši KS. In tu smo. V oddaljenejših območjih pa bo tudi to pot Nsk še raznesena po domovih.

Prosimo za razumevanje in sodelovanje. **Uredništvo**

SELO

V sredo, 25. septembra, je bil sestanek članov krajevne organizacije zveze borcev NOV in sekcije ZVVI Selo, ki se ga je članstvo polnoštevilno udeležilo.

Na dnevnem redu je bilo poleg obravnavanja sklepov občinske konference ZZB NOV Lj. Moste-Polje še evidentiranje kandidatov za novo vodstvo krajevne organizacije ZB Selo. Mandat dosedanjemu odboru se namreč konec tega leta izteče, tako da bi naj bila volilna konferenca v prvi polovici letošnjega decembra, volitve v ZZB NOV občine pa marca 1986.

Med tekočimi zadevami je bil govor o novi članarini, ki naj bi znašala 10 din na mesec ali 120 din na leto, kar so vsi navzoči z odobravanjem potrdili. Ob dosedanji članarini 12 din letno ni bilo mogoče slediti stroškom, ki jih je imela organizacija. Eden izmed navzočih članov ZVVI pa je obrazložil sedanje stanje invalidnin glede na njih povišanje.

M. M.

VEVČE — ZGORNJI KAŠELJ

Odslej naša skupnost v trgovini

V dveh predhodnih številkah Naše skupnosti smo bralce obvestili o sklepu izdajateljskega sveta, da v nekaterih KS poskusimo z distribucijo Naše skupnosti prek trgovin. Sklenili smo, da že v septembru preizkusimo ta sklep v krajevni skupnosti Vevče-Zg. Kašelj. O tem smo se seveda predhodno dogovorili z vodstvom Mercatorja — tozda Golovec in naleteli pri njem na prijazno razumevanje in naklonjenost. Tudi pri poslovodjih in delavcih trgovine na Vevčah in v Zg. Kašlju smo že ob prvem stiku začutili njihovo prijazno ponujeno pomoč, čeprav z njo ne bodo imeli nikakršnega zaslužka.

Tako se je prejšnji mesec Naša skupnost prvič pojavila v trgovini — seveda še naprej brezplačno — in bila na voljo nakupovalcem. Vseeno pa smo v nekaterih mejnih, oddaljenejših območjih KS to številko še raznesli. Tako bomo storili tudi to pot, v prihodnje pa ne več. Pripravili bomo stojala, tako da bo v prihodnje Nsk v preddverju obeh trgovin, kar bo bolj vidno in manj v oviro delavcem trgovine. Bralce prosimo za razumevanje in sodelovanje. Še posebno vas prosimo za pomoč, da bodo Našo skupnost vsak tretji teden zagotovo prejeli starejši krajani, ki v trgovino ne hodijo sami.

Decembra bomo poskus v KS Vevče-Zg. Kašelj ocenili in če bo ocena ugodna, bomo pri njem tudi ostali. Res da je ta oblika razdeljevanja za bralce manj udobna, vendar sta naša želja in dolžnost, da se obnašamo varčno in omogočimo brezplačno prejemanje občinskega časopisa vsem tistim, ki so jim občinske in krajevne zadeve mar, torej tistim, ki ga berejo.

Bralce tudi obveščamo, da bomo letos izšli še 30. oktobra, 20. novembra, 4. in 25. decembra.

Urednik

Sosed, dober dan

Star slovenski pozdrav, ki odmeva v okoljih, kjer se sosedje med seboj spoštujejo in si medsebojno tudi pomagajo. Kjer je slišati take pozdrave, je čutiti tudi prijetno tovariško ozračje, v katerem je človekovo počutje najprijetnejše in lahko odtehta številne druge materialne ugodnosti ali prednosti. Zato pravijo, da je dober sosed zlata vreden.

Vendar — kot za vse, kar je kaj vredno, je treba tudi za dobre odnose kaj prispevati. Brez ničesar nič. Sama od sebe pride le starost, kot jesen v letnih časih. Nekateri pa niso pripravljeni prispevati; celo nasprotno, če je le mogoče, svoje udobje povečajo na račun soseda ali sosedov in se jim smejejo v brk, češ kaj mi pa morete. Seveda v takih okoljih ni slišati: »Sosed, dober dan!« In tako okolje je tudi pri nas v Cimermanovi ulici med sosedoma Momčilom Petrovićem in Zoranom Ažmanom, ki imata svoji hiši drug drugemu nasproti, med njima pa je pot (Cimermanova ulica), ki je jabolko spora in zaradi katere so se sosedski odnosi tako zeostrili, da je Zoran Ažman že leta 1979 prosil KS Vevče-Zg. Kašelj za pomoč.

Spora ne bi bilo, če bi si Momčilo Petrović, tako kot so si vsi drugi porabniki v ulici in vsepovsod, svoj dovoz k hiši nad potjo prilagodil cestišču in ne nasprotno. Z odpadnim materialom je zvišal cestišče, s čimer je meteorni vodi zaprl smer odtekanja ob cestišču in umetno ustvaril lužo, iz katere je voda odtekala k sosedu, ki ima hišo pod cesto, na dvorišče in klet. Poravnalni svet je spor obravnaval in soseda sta se pomirila ter se sporazumno dogovorila, da urejanje cestišča prepuščata strokovni službi, vse morebitne probleme pa da bosta v prihodnje reševala z medsebojnim dogovarjanjem v duhu strpnosti in dobrih medsosedskih odnosov.

Zatišje pa ni vladalo dolgo. Verjetno to ni bilo pogodu nekaterim drugim iz ulice, ki so jim bili sporni odnosi v večji užitek kot sožitje. Spet je zapela lopata in voda se je iz luže na cestišču spet odcejala Zoranu Ažmanu na dvorišče, ta pa je ponovno prosil krajevno skupnost za pomoč.

Tokrat smo se v KS dogovorili, da se sestanemo v sestavu aktiva, in sicer predsedniki sveta KS, odbora za komunalna vprašanja OO ZK in KK SZDL ter prav tako predstavniki KS Polje, v katero sodi tovariš Petrović. (Po sredini Cimermanove ulice teče namreč meja med KS Vevče-Zg. Kašelj in Polje.) Srečali smo se 24. septembra in ponovno ugotovili, da je jabolko spora še vedno Momčila Petroviča samovoljno prilagajanje cestišča svojim potrebam na škodo soseda Zorana Ažmana. Zaradi tega je bilo treba pot večkrat strojno popravljati kot sicer in so nastali tudi večji stroški. Zahtevali smo, kot je bilo že leta 1979 dogovorjeno na poravnalnem svetu, da pot ureja strokovna služba in nihče drug. Tokrat smo še dodali sklep, da v prihodnje za vsak morebitni samovoljni poseg na cestišče nosi vse stroške strojnega popravila storilec; če že ni moč doseči sožitja med sosedoma, pa naj vsaj stroškov za samovoljo ne bi nosila družba, temveč povzročitelj sam.

Mnogim je na žalost tudi to lažje kot zaželeti sosedu: Dober dan! in živeti v medsebojnem spoštovanju.

SLAVKO GERLICA

Bizoviške perice

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

B. Rekonstrukcija pranja pri perici Antoniji Rihtar

Antonija Rihtar je ena od redkih peric, ki je najdlje prala perilo v potoku. Prav tako kot druge perice, je do časa pred vojno, kasneje vse manj žehtala v čebru s koriščkom, potem pa kuhala v kotlu. Vendar perila ni izpirala in prala v Dolgem potoku kot druge perice, ampak je bil potok, ki teče z Visokega, zajezen v kotlo. Ob Dolgem potoku so imele perice svoja perišča. Na perišču so imele vsaka svoj ploh, kol in klopco. Ploh je bil iz hrastovega lesa, podoben kasnejšemu perilniku. Ta je bil zasajen v potok, segal pa je pericam do pasu. Da se ne bi premikal, je bil ojačan in podprt s palicami, kasneje tudi zabetoniran. Širok je bil nad 50 cm. Kol, zasajen v zemljo, so rabile perice za ovijanje rjuh, brisač in podobnih kosov večjega perila. Na klopce zraven potoka so postavljale škafe ali pa so na njih prale umazano perilo s krtačo. Vse tri priprave so delali v večini možje peric.

Po pripovedovanju Antonije Rihtar so perice ob potoku prale takole:

Nekaj perila so morale pobeliti. Še mokrega so že zjutraj raztegnile po travi. Polivale so ga z vodo s škropilnicami-kanglami za zalivanje. Okrog enajste ure je bilo perilo pobeljeno. Belile so tisto perilo, ki je bilo umazano od maščob ali polito s krvjo. Po zapisu Pavle Štrukljeve so perice belile perilo po kuhanju ali žehtanju in pred pranjem. Po pripovedi informatork pa so perice belile perilo takrat, ko so ga sušile. Perilo so vozile k potoku v kulah, naloženo v škafih ali v samem vozičku, nosile pa so ga tudi v škafih na glavi. Pri tem niso imele zaščitnega podstavka iz blaga, da jih škaf ne bi tiščal.

Perice iz obrobja vasi so vozile perilo v sobah in ga prale ob Dolgem potoku skoz vse leto. Pozimi so led razbijale s sekirami, s seboj pa so nosile tudi lonec vroče vode, v kateri so si grele roke; vendar ne vse. To menjavanje ledene in vroče vode je menda povzročilo, da so pericam odpovedale čutnice na rokah. Tudi zaradi tega pa imajo perice bele roke, brez krvi. Na potoku so pomakale kose perila v vodo in z njimi potem z eno roko udarjale po plohu, na vsaki strani približno desetkrat. Potem so pogledale, če je kos perila čist. Po potrebi so ga na klopci zdrgnile še s sirkovo krtačo. Čisto perilo so ovijale z rokami ali na kolu. Pri nekaterih hišah ob Poti na Visoko, kjer potok ni imel dovolj vode, so naredili jezove. Nad njimi so postavili strehe, da je bila voda vedno v senci. V kotlu je bil ploh. Cel postopek pranja je bil enak kot pri pranju v potoku, samo da je bila voda zaradi sence in mirovanja mehkejša. Perilo je bilo zaradi take vode lepše oprano in mehkejše. Rihtarjeva je s kuhinjsko krpo pokazala, kako so perice udarjale po plohu in ožemale.

Bolezni peric

Največ peric toži zaradi bolečin v križu, sklepih rok in nog. To je posledica pripogibanja. Nadalje je veliko sklepne revne zaradi mrzle vode in sopare. Nekaterim pericam so se v starosti pojavile spremembe na koži. Pogoji, v katerih so delale ali še delajo, niso najboljši in vse to mora imeti tudi posledice. Čeprav dr. Štrukljeva piše o presenetljivem zdravju peric, nisem zasledila niti ene, ki bi lahko rekla — »Jaz sem pa res zdrava.« — In če so bolezenski znaki podobni skoraj pri vseh pericah, potem bi bila logična razlaga pač poklicna bolezen. Mislim, da zahteva to področje še temeljitejše raziskave.

Prazniki in pesmi peric

V vasi je cerkev sv. Miklavža, ki je tudi vaški patron. Perice so si ga izbrale za zaščitnika. K njemu so se obračale ob vremenskih težavah. 6. decembra, ko goduje ta svetnik, so perice praznovale in niso prale. Prvi ponedeljek po tem prazniku so imenovale »ta plav'ponedel'k« in takrat so se vse perice zbrale na koncu Poti v dolino, v »Dolgem rtu«, prepevale, si pripovedovale smešnice, izkušnje z dela. Tisti dan je bil popolnoma njihov in stranke so vedele, da takrat perice ne bodo prišle po perilo.

Med pesmimi peric se je ohranilo le malo izrazito periških pesmi, več pa ljudskih prigodniških in ljubezenskih pesmi. Perici Židanova in Rihtarjeva sta sestavili dva verza pesmi, znane v njunih mladih letih, a po vojni pozabljene:

»Poglejte, kak pridne peričice smo me,
pa peremo pa likamo po cejli ljubi dan.«

»Peričice zgodaj vstale in pridno so prale...«

Več periških pesmi je zapisala Pavla Štrukljeva.

Res je škoda, da starejši zapisovalci niso zapisali periških pesmi, saj bi nam lahko veliko povedale o delu in življenju peric.

Odnos strank do peric

Nekatere perice so prale naenkrat tudi za 20 do 30 strank. Na začetku, dokler še niso poznale vseh kosov perila, so morale zelo paziti, da ni prišlo do zamenjav.

(se nadaljuje)